

Ένα ταξίδι ἀλλιώτικο ἀπὸ τὰ ἄλλα

Ἐξόδου καὶ εἰσόδου... τὸ ἀνάγνωσμα

«Ἐπέστη ἡ εἴσοδος τοῦ ἑνιαυτοῦ», τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Ὁ συνειρμὸς τῆς σκέψης μὲ φέρνει σὲ ἀντίθετης ἔννοιας λέξη, τὴ λέξη ἔξοδος. Ἄν τὸ καλοκαίρι μᾶς ἔφερε μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο εἰς ἑαυτούς, μᾶς ἔδωσε, δηλαδή, λίγο χρόνο νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸν βαθύτερο ἑαυτό μας, ἢ περίοδος πὸ μπῆκε μᾶς προσκαλεῖ σὲ ἕνα ἀνοιγμα, σὲ μία ἔξοδο πρὸς τοὺς ἄλλους. Προϋπόθεση, βέβαια, αὐτῆς τῆς ἔξοδος εἶναι ἡ προηγούμενη κατάσταση πὸ ἀναφέραμε τῆς μελέτης τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ ἐνασχολήσεως μαζί του, πράγμα πὸ εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητο. Αὐτὸ συνιστᾷ τὸ σημεῖο ἐκκινήσεως, τὴν ἀφετηρία, τὴν ἀρχή, ὄχι, ὅμως, μαζί καὶ τὸ τέλος. Πρέπει νὰ ἀφήσω αὐτὴ τὴ συνοριακὴ γραμμὴ καὶ νὰ προ-χωρήσω, νὰ κινηθῶ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἡ πάλι νὰ ἀφήσω ἀνοιχτὰ τὰ σύνορά μου γιὰ νὰ χωρέσουν καὶ ἄλλοι. Νὰ συν-χωρήσουν, νὰ βροῦν, δηλαδή, σύμφωνα μὲ μία ἐρμηνεία, δικό τους χωρὸ στὸ χωρὸ μου.

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση καλοῦμαι νὰ προχωρήσω ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τοῦ ἑαυτοῦ μου (στενοχωρία) πρὸς τὴν εὐρυ-χωρία. Ὁ ἑαυτός μου νὰ γίνεῖ ἕνα εὐρύχωρο πλάτος (πλάτωμα), ἔτοιμος νὰ ὑποδεχθῆ τὸν ἄλλο, γιὰτὶ ὄχι καὶ τὸν ὅλος Ἄλλο. Ὡς τόπος ὑπάρξεώς του καὶ διαμονῆς νὰ μὴ δηλώνεται ὅτι κατοικεῖ στὶς ὁδοὺς «Ἐγὼ καὶ ἑαυτοῦ γωνία». Νὰ ξεπερνᾷ τὴ στενότητα τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ νὰ μπορεῖ νὰ προσδιορισθῆ ὡς «χωρίον εὐρύχωρον». Ὅπως ἀκριβῶς ἡ Θεοτόκος πὸ ὡς «πλατυτέρα νεφέλης» ἔγινε μία μεγάλη ἀγκαλιὰ γιὰ νὰ χωρέσει ὅλον τὸν κόσμον πὸ δὲν τὸν ἐγκαταλείπει ἀκόμα καὶ μὲ τὴν Κοίμησή Της. Ἀκριβῶς γι' αὐτὴ Της τὴ δεκτικότητα ἀξιώθηκε νὰ γίνεῖ καὶ νὰ ὀνομαστῆ «χώρα τοῦ ἀχωρήτου» καὶ «πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν».

Ἡ Παναγία συνεργὸς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο

Βλέπετε, ἡ μορφή τῆς Παναγίας μας μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει πηγή καὶ ἔμπνευση τῆς συμπεριφορᾶς μας σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἐκκλησιαστι-

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

κοῦ ἔτους μὲ τὴν εὐκαιρία ἑορτασμοῦ τῶν μεγάλων σταθμῶν τοῦ βίου Της: Γενεσίου, Εἰσοδίων, Χριστουγέννων, Φυγῆς εἰς Αἴγυπτον, Εὐαγγελισμοῦ, Κοιμήσεως. Σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ βήματά Της παρατηρεῖται μία κίνηση εἰσόδων καὶ ἐξόδων, ἀναχωρήσεων καὶ ἐπανόδων, μία πιστὴ καὶ ὑπάκουη ἀκολουθία τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἀκριβῶς κάτι τέτοιο ὑπαινίσσομαι χαράσσοντας τὶς γραμμὲς πὸ προηγήθηκαν. Ὁ πρόσφατος ἑορτασμὸς τῆς Κοιμήσεως σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἑναρξὴ τῆς Ἰνδίκτου νὰ γίνεῖ ἀφορμὴ μιᾶς πορείας πὸ μπορεῖ νὰ σφραγίσῃ τὴ φετινὴ χρονιά ὅλων μας, ποιμένων καὶ ποιμαινομένων. Ἄλλωστε ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ἡ Παναγία εἶναι καὶ παραμένει ἑσαεὶ, σύμφωνα μὲ τὸν εὐστοχο χαρακτηρισμὸ τοῦ τίτλου μεταπτυχιακῆς διπλωματικῆς ἐργασίας «συνεργὸς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας» (Μαρία Πάνου).

Θεομητορικὸς διάπλους

Οἱ γονεῖς τῆς Θεοτόκου, οἱ δίκαιοι Ἰωακείμ καὶ Ἄννα μᾶς ὑποδεικνύουν τὴν **ποιμαντικὴ ἀρχὴ τῆς συνεργίας** τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Προσευχὴ καὶ διαθεσιμότητα δική τους ἐπέφεραν τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ βαθεῖα ἐπιθυμία τους νὰ ἀποκτήσουν τέκνο. Ἡ καρποφορία στὸ ποιμαντικὸ ἔργο ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε εἶναι καρπὸς αὐτῆς τῆς θεανθρώπινης συνέργειας. Ἐστω καὶ ἂν τὸ πολὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸ Θεὸ εἶναι ἀναγκαῖο καὶ τὸ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Πολλές φορές, ὅταν ἡ στεριότητα καὶ ἡ ἀκαρπία ἀπειλεῖ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο καὶ τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ ὀφείλουμε νὰ γνωρίζουμε σὲ ποιὲς μορφές θὰ ἀπευθυνόμαστε γιὰ βοήθεια, γιὰτὶ ἡ στάση τους ἐπέτρεψε νὰ ἔλθῃ στὸν κόσμον «ἡ θεία Πύλη καὶ μήτηρ τῆς ὄντως ζωῆς», νὰ ἀνατελεῖ ἡ «παγκόσμιος χαρά». Ἡ χαρὰ τους ἔγινε ὅλη δική μας, χαρὰ ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτὸ σημαίνει κάτι. Ὅτι ἡ προσφορὰ μας πρέπει νὰ εἶναι χαρούμενη, ἱλαρὴ. Αὐτὸ δὲν ἀποκλείει τὴν

κατάσταση μιᾶς χαρμολύπης, ἡ ὁποία θὰ συνοδεύεται, ὅμως, ἀπὸ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ Παναγία μας ὡς Πύλη, μὲ τὸν ἀναγραμματισμὸ ... τῆς, μπορεῖ νὰ συγκρατεῖ ἐκτὸς θυρῶν τὴ λύπη μας (πύλη-λύπη).

Ἄν τὸ **Γενέθλιον** μᾶς ὀδήγησε σ' αὐτὲς τὶς σκέψεις τὰ **Εἰσόδια** μᾶς ἐπισημαίνουν μιὰν ἄλλη ποιμαντικὴ ἀλήθεια, ἐκείνη τῆς **μυστικῆς προετοιμασίας** γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο. Καίτοι εἵμαστε ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος ἐν τούτοις εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀποκτήσουμε μιὰν οἰκειότητα μὲ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, μιὰν ἀκεραιότητα πὸ προσλαμβάνεται μέσα στὸ χωρὸ τῆς λατρείας καὶ τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ποιμένες καὶ ποιμαινόμενοι δὲν μποροῦν νὰ ἐτοιμάζον τὴ συμμετοχὴ τους στὸ ποιμαντικὸ ἔργο μὲ μία ἀλειτούργητη θεολογία καὶ ζωὴ. Ἡ Παναγία μᾶς δίνει τὸ παράδειγμα ἀπὸ παιδοῦλα. Τὸ κοινάκιον καθὼς καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς μᾶς τὸ ὑπενθυμίζουν: «ὁ καθαρῶτατος Ναὸς τοῦ Σωτῆρος... σήμερον εἰσάγεται ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου», «ἐν ναῷ τοῦ Θεοῦ τρανῶς ἡ παρθένος δείκνυται». Στὸν καθένα μας ἀπομένει νὰ βγάινε τὰ ἀπαραίτητα συμπεράσματα.

Τὰ **Χριστούγεννα** πάλι μᾶς φέρνουν σὲ ἐξόχως ποιμαντικὰ πλαίσια ἀσκήσεως τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου. Ἡ κυφορία τοῦ Χριστοῦ μέσα μας φθάνει στὴν ἐξωτερικεὴ ἐνός τόκου, μιᾶς Γεννήσεως. Ἡ ζωὴ μας πὸ ἔχει ὡς στόχο τὸ «ἄχρισ οὐ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ἡμῖν» φανερώνει τὸν Χριστὸ καὶ ἐκτὸς ἡμῶν; Ἡ Παναγία, βλέπουμε, ὑπὸ ἐντελῶς ἀντίθετες συνθήκες νὰ φέρνει τὸν Χριστὸ στὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν διασώζει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἰωσήφ στὴν Αἴγυπτο κατόπιν τῆς ὑποδείξεως τοῦ ἀγγέλου. Πρὶν εἶχε δεχθῆ τὴν προσφορὰ τῶν ποιμένων, τὰ δῶρα τῶν μάγων, τὴ θालπωρὴ τῶν ζώων. Αὐτὴ ἡ δεκτικότητα ὑποδεικνύει τὴν ἀνοικτότητά τῆς πρὸς ὅλους καὶ

ὅλα πὸ μποροῦν νὰ διακονήσουν τὸν Υἱὸν καὶ Θεὸν Της. Τίποτε καὶ κανένας δὲν περισσεύει στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνοικτότητά Της αὐτὴ φανερώεται ἤδη κατὰ τὸν **Εὐαγγελισμὸ**. Μὲ πνεῦμα διακρίσεως διερευνᾷ τὸ προσφερόμενο μήνυμα γιὰ νὰ ἀποδεχθῆ στὸ τέλος τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης συζητήσεως τὸ ρῆμα τοῦ ἀγγέλου προφέροντας ταπεινὰ τὸ «γένειτό μοι». Πολλές φορές καὶ ἐμεῖς διερωτώμεθα πῶς θὰ γίνον ὅλα αὐτὰ τὰ ἀδύνατα, τὰ ἀπίθανα, τὰ παράδοξα πὸ μᾶς ζητᾷ ὁ Θεὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἡ ἀπάντησή μας, τὸ δικό μας «γένειτο» μπορεῖ νὰ στηριχθῆ στὴ διαβεβαίωση τοῦ ἀγγέλου καὶ τὴν ὑπόσχεση ὅτι θὰ μᾶς ἐπισκιάσει δύναμις ὑψίστου καὶ στὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας ὅτι «πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον».

Ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας ἐξ ἄλλου εἶναι μία ζωὴ μαθητείας καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς, πράγμα πὸ σὲ ἔσχατη ἀνάλυση ὀδηγεῖ στὴ δική μας μυστικὴ «μητρότητα» (πρβλ. Ματθαίου 12,50). Ἡ Παναγία κατὰ ταῦτα, ἡ ὁποία στὴν Κοίμησή Της δὲν κατέλιπε τὸν κόσμον, φροντίζει ἀκριβῶς παραστεκόμενη στοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνεῖται τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἐν οὐρανῷ.

Αὐτὸς ἄλλωστε δὲν εἶναι καὶ ὁ στόχος τῆς Ποιμαντικῆς ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου καὶ ἡ «ἐξοδός» μας νὰ λάβῃ αἴσιον πέρας; Ἄς εἶναι, λοιπόν, ἡ «εἴσοδος» τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους «ἐξοδος» δική μας κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ὅπως ἀπεικονίζεται στὸ ἀνάγνωσμα τοῦ προφήτου Ἡσαΐα πὸν διαβάζεται στὸν Ἑσπερινὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου (κεφάλαιο 61) καὶ τοῦ «θεομητορικοῦ διάπλου» πὸ ἐπιχειρήσαμε στὸ σημερινό μας ἄρθρο.

Καλὸ μας ταξίδι!

«Θεομητορικὸς διάπλους»,
Εὐσταθίου
Γιαννῆ,
«Φιλοκαλικὴ
Σύνθεση»,
ἀνυοτέμπερα
σὲ ξύλο, 80X50
ἐκ. Ἀπὸ τὴν
Ἐκθεση Εἰκό-
νων. Τέχνη
2003.

